

**Ақша нарығының индикаторлары жөніндегі жұмыс тобының
8-отырысының (MMWG)
хаттамасы**

2021 жылғы 21 мамыр, бейнеконференция

2021 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚРҰБ), Еуропа қайта құру және даму банкі (ЕҚДБ), «Қазақстан қор биржасы» АҚ (ҚҚБ), екінші деңгейдегі банктер (ЕДБ), «Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы» ЗТБ өкілдерінің қатысуымен Ақша нарығының индикаторлары жөніндегі жұмыс тобының (бұдан әрі – Жұмыс тобы) 8-отырысы онлайн-форматта өтті.

Күн тәртібіне сәйкес отырыс барысында мына мәселелер талқыланды:

I. ЕҚДБ LIBOR реформасы туралы соңғы ақпаратты ұсынды.

1. ЕҚДБ MMWG қатысушыларын LIBOR-ды тәуекелсіз мөлшерлемелерге (Risk Free Rates, RFR) ауыстырудың жаһандық реттеу ұмтылысымен байланысты соңғы оқиғалар туралы ақпараттандырды. LIBOR 2021 жылғы 31 желтоқсаннан бастап LIBOR GBP, CHF, JPY және EUR валюталары үшін барлық мерзімдер үшін және 2023 жылғы 30 маусымнан бастап АҚШ долларымен LIBOR негізгі мерзімдері үшін болмайды (алайда ресми органдар фирмалар, күтілетіндей, АҚШ долларымен LIBOR-мен байланысты жаңа келісімшарттарды 2021 жылғы 31 желтоқсаннан кейін жасасуды тоқтататынын білдірді).
2. ЕҚДБ ақша өнімдерінде RFR овернайтты пайдалану нұсқаларын түсіндірді және SOFR (Secured Overnight Financing Rate) байланысты өзінің жаңа кредиттері үшін ұсынылатын негізгі сипаттарды ұсынды: SOFR байқауды ауыстыра отырып 10-күндік ретроспективті шолуымен үйлеседі және SOFR индикаторын пайдалана отырып есептеледі.

II. ЕҚДБ кездесу алдында тарихи деректер, ақша нарығының индикаторлары, құрамдас мөлшерлемелерді (compounded rates) есептеу және жаңа TONIA индикаторы бойынша нарыққа қатысушыларға таратылған пікіртерім нәтижелерін ұсынды (екі күн арасында TONIA құрамдасын (compounded TONIA) есептеуге көмек үшін).

TONIA бойынша пікіртерім сұрақтарына ЕДБ жауаптары негізінде MMWG көптеген мүшелері мынаны шешті:

1. TONIA жаңа (ағымдағы) әдіснамасы үшін мәнді есептеуді 2020 жылғы 28 желтоқсаннан бастап қана бастауды (есептеудің жаңартылған әдіснамасы кейінгі санмен талап етілмейді, ал TONIA тарихи деректері 2020 жылғы 28 желтоқсанға дейін ескі әдіснаманы пайдалан отырып деректерді көрсетеді).
2. TONIA тарихи деректері мен оның көзбен көруге арналған ұсынымдары қандай да бір дәрежеде маңызды.
3. ҚҚБ бас бетінде ақша нарығының ағымдағы жай-күйін көрсететін тиісті индикаторды (индикаторларды) ғана көрсету маңызды – көбінесе TONIA мен TRION.

4. Барлық банктер түрлі мерзімдер үшін мөлшерлеменің құрамдасын (compounded rate) және TONIA жаңа индикаторын күн сайын жария ету пайдалы болар еді деп санайды.
5. Банктер жоғары құбылмалығы және клиенттер тарапынан қызығушылық болмауынан TONIA-ға индекстелген өнімдерді бастамаған және ұсынуды жоспарламаған да. Банктер қазіргі кезде TONIA негізінен қазынашылық өнімдер үшін ғана пайдаланылатынын да білдірді.

ЕҚДБ TONIA құрамдасы (compounded TONIA) әрбір пайыздық кезең ішінде аз құбылмалы болады (TONIA овернайтка қарағанда) және нарыққа қатысушыларға Түрік лирасымен RFR-мен байланысты өнімдердің тез дамуын мысал ретінде келтіріп, жаңа өнімдерді әзірлеуге мүмкіндік береді деп түсіндірді. Алайда TLREF (TL-мен TONIA баламасы) де тұрақсыз болуына және клиенттер басында TLREF-пен байланысты өнімдерге қызығушылық танытпауына да қарамастан, нарыққа қатысушылар TLREF-мен индекстелген транзакцияларды ұсынып, орныдай бастады, себебі олар TLREF-ді тәуекелдерді басқару және клиенттерге арналған өнімдердің түрлерін ұлғайту мақсатында қалай пайдалануға болатынын түсінді.

ЕДБ-ның TONIA бойынша кейінгі сұрақтарға жауаптары негізінде MMWG көптеген мүшесі мынаны шешті:

1. TONIA-ның құрамдас индикаторын (Compounded Index) есептеу үшін мына формула бекітілсін:

$$\text{Құрамдас индикатор}_{cd} = \text{Құрамдас индикатор}_{bd} \times \left(1 + \frac{\text{TONIA}_{bd} \times \text{Мөлшерлеу}}{365}\right)$$

Мұнда:

Композиттік индекс_{cd} (Compounded Index_{cd}) = cd күнтізбелік күнінің алдындағы жұмыс күнінің соңында есептелетін және жарияланатын күнтізбелік cd күні үшін индикатордың мәні (яғни, жұмыс күндері үшін де, жұмыс істемейтін күндері үшін де).

Композиттік индекс_{bd} (Compounded Index_{bd}) = bd жұмыс күнінің алдындағы жұмыс күнінде есептелетін және жарияланатын күнтізбелік cd күнінің алдындағы bd соңғы жұмыс күні үшін индикатордың мәні.

TONIA_{bd} = Қазақстан қор биржасы (ҚҚБ) bd жұмыс күнінің соңында есептейтін және жариялайтын bd жұмыс күні күшіне енген TONIA мөлшерлемесі.

Саралау = TONIA_{bd}-ға қолданылатын саралау. Саралау bd жұмыс күнінен бастап күнтізбелік cd күнге дейінгі күнтізбелік күндер санына, яғни алдыңғы жұмыс күні мен ағымдағы күнтізбелік күн арасындағы күнтізбелік күндер санына тең болады.

TONIA Композиттік индексі (TONIA Compounded Index) жұмыс істемейтін және жұмыс күндері үшін есептеледі.

2. TONIA Композиттік индекс (Compounded Index) үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектелген мәнмен жариялау.
3. TONIA Құрамдас мөлшерлемелерін (Compounded Rates) әр күнтізбелік күн сайын 1, 3 және 6 ай мерзімге жариялау.

4. TONIA Құрамдас мөлшерлемелерін (Compounded Rates) үтірден кейін 4 белгіге дейін дөңгелектеу.

III. ЕҚДБ TONIA индикаторына тәуелді өзгермелі мөлшерлемесі бар облигацияларды (Floating-Rate Notes, FRN) ұсынды.

1. ЕҚДБ TONIA индикаторына тәуелді FRN-ды, TONIA индикаторын FRN қолданудың артықшылықтарын, пайыздық мөлшерлемелерді есептеу әдістемесін және TONIA-ға тәуелді облигациялар шығарылымы туралы соңғы пікірлерді ұсынды.

IV. MMWG кезекті отырысын өткізу туралы.

1. Тараптар Жұмыс тобының келесі отырысын 2021 жылғы 3-тоқсанда өткізуге уағдаласты.
2. Келесі жиналысты өткізудің нақты мерзімі мен орны қосымша келісіледі.

TONIA индикаторы бойынша MMWG пікіртерімінің сұрақтарына ЕДБ жауаптары:
тарихи деректер, ақша нарығының индикаторлары және құрамдас мөлшерлемелерді есептеу
(2021 жылғы 21 мамырда жаңартылды)

Банк	1-сұрақ	2-сұрақ	3-сұрақ	4-сұрақ	5-сұрақ
	Жаңа (ағымдағы) TONIA әдіснамасы үшін мәндерді өткен санмен есептеу керек пе?	TONIA-ның тарихи мәндері мен оның көрнекіліктерінің қол жетімділігі қаншалықты маңызды/пайдалы [Сіздің қызметіңіз немесе клиенттеріңіз үшін]?	KZT нарығы үшін ақша нарығының ағымдағы индикаторларының санын азайту керек пе?	Банктер күн сайынғы жарияланымды жоғарыда сипатталғандай әртүрлі мерзімдер мен Индикатор үшін құрамдас мөлшерлемені пайдалы деп ойлай ала ма?	Айтыңызшы, сіз TONIA-да индекстелген өнімдерді ұсына бастадыңыз ба немесе жоспарлап отырсыз ба.
1	Жоқ, TONIA өндірісін 28 жылдың 2020 желтоқсанынан бастаңыз	d. Маңызды емес	А. Иә, индикаторлардың осынша санының болуы шатастырады және орынсыз. Егер сіз осы жауапты таңдаған болсаңыз, қандай индикаторларды сақтағыңыз келетінін көрсетіңіз - TONIA, TRION.	Иә	b. Егер жоқ болса, онда бірінші кезекте шешілуі қажет қандай да бір кедергілер бар ма (сипаттап беріңізші) - Банк қазіргі уақытта мұндай өнімдерді ұсынуға мүдделі емес.
2	Жоқ, TONIA өндірісін 28 жылдың 2020 желтоқсанынан бастаңыз	d. Маңызды емес	a. Иә, бірақ ақша нарығының ағымдағы жай-күйін көрсететін тиісті индикаторды (индикаторларды) бөліп көрсету үшін ҚҚБ-ның басты бетінен ғана	Иә	b. Егер жоқ болса, онда бірінші кезекте шешілуі қажет қандай да бір кедергілер бар ма (сипаттап беріңізші)? Мұны клиенттің қызығушылығы жағдайында жасаймыз
3	Жоқ, TONIA өндірісін 28 жылдың 2020 желтоқсанынан бастаңыз	c. Белгілі бір дәрежеде маңызды	b. Иә, бірақ ақша нарығының ағымдағы жай-күйін көрсететін тиісті индикаторды (индикаторларды) бөліп көрсету үшін ҚҚБ-ның басты бетінен ғана	Иә	ЖОҚ Өйткені «Банк» АҚ – моноөнімді банк.
4	ИЯ, «бұрынғы» TONIA-ның бар мәндерімен біріктіріңіз	c. Белгілі бір дәрежеде маңызды	d. Жоқ, сол күйінде қалдыру керек	Иә	b. Егер жоқ болса, онда бірінші кезекте шешілуі қажет қандай да бір кедергілер бар ма (сипаттап беріңізші)? Біздің банк ешқандай банк өнімі үшін TONIA индикаторын пайдаланбайды.

5	Иә, жаңа әдіснама үшін мәндерді кері санмен есептеңіз және мәндерді жүктеңіз	с. Белгілі бір дәрежеде маңызды	с. Жоқ, бірақ ақша нарығының ағымдағы жағдайын көрсететін тиісті индикаторды (индикаторларды) бөліп көрсету маңызды	Иә	б. Егер жоқ болса, онда бірінші кезекте шешілуі қажет қандай да бір кедергілер бар ма (сипаттап беріңізші)? Жоғары құбылмалыққа байланысты TONIA-да индекстелген өнімдерге қызығушылық жоқ.
6	Жоқ, TONIA өндірісін 2020 жылғы 28 желтоқсаннан бастаңыз	с. Белгілі бір дәрежеде маңызды	а. Иә, мұндай индикаторлардың болуы шатастырады және орынсыз. Егер сіз осы жауапты таңдасаңыз, қандай өлшемдерді сақтағыңыз келетінін көрсетіңіз	Иә	б. Егер жоқ болса, онда бірінші кезекте шешілуі қажет қандай да бір кедергілер бар ма (сипаттап беріңізші)? Жоғары құбылмалыққа байланысты TONIA-да индекстелген өнімдерге қызығушылық жоқ.

TONIA индикаторы бойынша келесі MWG сауалнамасына ЕДБ жауаптары (композиттік индекс)
(2021 жылғы 2 тамызда жаңартылды)

#	1-сұрақ	2-сұрақ	3-сұрақ	4-сұрақ
	<i>Жоғарыда сипатталғандай, TONIA композиттік индикаторының ұсынылған әдіснамасымен келісетін болсаңыз, оны көрсетіңіз. Егер жоқ болса, нені өзгерту керектігін көрсетіңіз.</i>	<i>Жүйеңіз үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектеуге мүмкіндік беретінін көрсетіңіз.</i>	<i>Осындай құрамдас мөлшерлемелерді жариялау керектігін көрсетіңіз.</i>	<i>Ұлыбритания мен АҚШ-та тиісінше құрамдас мөлшерлемелер үтірден кейін 4 (SONIA) және 5 (SOFR) белгілерге дейін дөңгелектенеді. Егер TONIA құрамдас мөлшерлемелері жариялануға тиіс болса, осындай құрамдас мөлшерлемелерді үтірден кейінгі белгілердің қай санына дейін дөңгелектеу керек?</i>
1	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Жоқ, ол үтірден кейін кемінде 10 таңбаны дөңгелектеуге мүмкіндік береді (қанша екенін көрсетіңіз) – 9	Иә, 1, 3 және 6 ай мерзімге	5 таңба
2	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Иә, үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектеуге мүмкіндік береді	Иә, бірақ бұл тіркелген күн саны үшін болуы тиіс (мысалы, 30, 90, 180 күн)	4 таңба
3	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Жоқ, ол үтірден кейін кемінде 10 таңбаны дөңгелектеуге мүмкіндік береді (қанша екенін көрсетіңіз) Сұрату қажет, қазір үтірден кейін 4 таңба	Иә, 1, 3 және 6 ай мерзімге	4 таңба
4	Жоқ, оны өзгерту керек <i>(нақтылаусыз)</i>	Жоқ, ол үтірден кейін кемінде 10 таңбаны дөңгелектеуге мүмкіндік береді – үтірден кейін 5 таңба	Иә, бірақ бұл тіркелген күн саны үшін болуы тиіс (мысалы, 30, 90, 180 күн)	5 таңба
5	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Иә, үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектеуге мүмкіндік береді	Иә, 1, 3 және 6 ай мерзімге	4 таңба

6	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Иә, үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектеуге мүмкіндік береді	Иә, бірақ бұл тіркелген күн саны үшін болуы тиіс (мысалы, 30, 90, 180 күн)	4 таңба
7	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Иә, үтірден кейін 10 таңбаға дейін дөңгелектеуге мүмкіндік береді	Иә, 1, 3 және 6 ай мерзімге	4 таңба
8	Ия, біз ұсынылған әдіснамамен келісеміз	Жоқ, ол үтірден кейін кемінде 10 таңбаны дөңгелектеуге мүмкіндік береді (қанша екенін көрсетіңіз) – 4	Иә, 1, 3 және 6 ай мерзімге	4 таңба